

Sygn. akt I UK 441/13

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania K. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od K.W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w K. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację K. W. od wyroku z dnia 30 października 2012 r., którym Sąd Okręgowy w K. oddalił jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 29 listopada 2011 r. stwierdzającej, że wnioskodawczynie nie podlega ubezpieczeniom społecznym w okresie od dnia 1 października 2011 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła: I. naruszenie prawa materialnego, tj.: a) art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej: „ustawa systemowa”) poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że nie rozpoczęła wykonywania działalności gospodarczej z dniem zgłoszenia się do

ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 1 października 2011 r., b) art. 8 ust. 6 pkt 1 tej ustawy w związku z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w związku z art. 234 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz przyjęcie, że organ rentowy obalił domniemanie prowadzenia przez skarżącą działalności gospodarczej, wynikające z wpisu do ewidencji działalności gospodarczej; II. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to: a) art. 382 k.p.c., przez rozstrzygnięcie sprawy i orzeczenie na podstawie jedynie części materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny nie wziął pod uwagę treści protokołu przyjęcia ustnych wyjaśnień złożonych przez skarżącą przed organem rentowym oraz z całkowitym pominięciem materiału dowodowego zebranego w postępowaniu apelacyjnym; b) art. 381 k.p.c., przez pominięcie nowych faktów i dowodów zgłaszanych przez skarżącą w apelacji z uwagi na bezpodstawne przyjęcie, że nie zostały spełnione przesłanki ich dopuszczenia; c) art. 381 k.p.c., przez pominięcie dowodów zgłoszonych przez skarżącą już w odwołaniu od decyzji organu rentowego i znajdujących się już w aktach postępowania; d) art. 381 k.p.c., przez jego błędną wykładnię i wadliwe zastosowanie wyrażające się stwierdzeniem, że „z uwagi na brak podstaw do skorzystania z art. 381 k.p.c.” zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy, jako że należało pominąć dowody zgłaszane przez skarżącą w postępowaniu apelacyjnym; e) art. 385 k.p.c., przez jego zastosowanie i oddalenie apelacji jako bezzasadnej; f) art. 386 § 1 k.p.c., przez jego niezastosowanie i oddalenie apelacji jako bezzasadnej; g) art. 378 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie, w jakim Sąd Apelacyjny zaniechał zbadania zarzutów merytorycznych wywiedzionych przez skarżącą w apelacji w zakresie obrazu przepisów postępowania; h) art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez wydanie wyroku bez uwzględnienia stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy; i) art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia wyroku z naruszeniem wymogów określonych w tym przepisie.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie i zmianę skarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie apelacji i przyznanie, że podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie od dnia 1 października 2011 r., względnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytanie: „czy zakres stosowania przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, powołany do weryfikacji decyzji wydawanych w postępowaniu administracyjnym przez organ rentowy, instytucji procesowej przewidzianej w art. 381 k.p.c., pozwalającej na pominięcie przy rozpoznawaniu sprawy nowych faktów i dowodów zgłoszonych dopiero w postępowaniu drugoinstancyjnym z uchybieniem zasadzie prymatu prawdy materialnej powinien być analogiczny, jak w przypadku wszystkich innych spraw cywilnych w rozumieniu art. 1 k.p.c.” oraz po drugie - oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej ze względu na przedstawione zarzuty naruszenia prawa materialnego oraz przepisów postępowania, w szczególności art. 381 k.p.c. z uwagi na jego błędne rozumienie przez Sąd odwoławczy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych

ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione bowiem tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Z kolei z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżąca nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej.

W pierwszym rzędzie, konstruowane zagadnienie prawne było wielokrotnie przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego, który przyjmuje, że od momentu wniesienia odwołania od decyzji organu rentowego sprawa staje się sprawą cywilną, podlegającą rozstrzygnięciu według zasad właściwych dla tej kategorii (por. np. powołany przez samą skarżącą wyrok z dnia 1 września 2010 r., III UK 15/10). Oznacza to, że - ponieważ w przyjętym systemie apelacji celem postępowania apelacyjnego jest ponowne wszechstronne zbadanie sprawy pod kątem faktycznym i prawnym - dopuszczalność nowego materiału dowodowego jest regułą, a jego pominięcie wyjątkiem od niej. Sąd drugiej instancji nie może odmówić przeprowadzenia dowodu powołanego dopiero w apelacji, jeżeli strona nie mogła go powołać w postępowaniu pierwszoinstancyjnym albo - mimo że taka możliwość istniała - nie było ku temu potrzeby. Jednakże po pierwsze - wydanie niekorzystnego dla strony wyroku nie może stanowić samoistnej podstawy powołania się w postępowaniu apelacyjnym na nowe fakty i dowody (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1999 r., I PKN 640/98, OSNAPiUS 2000 nr 10, poz. 389), a po drugie - strona wnioskująca przeprowadzenie dowodu w postępowaniu apelacyjnym powinna wykazać, a przynajmniej uprawdopodobnić niemożność jego wcześniejszego powołania z tego względu, że o dowodzie tym nie wiedziała lub dlatego, że co prawda o dowodzie wiedziała, ale nie mogła z niego skorzystać z przyczyn od niej niezależnych (por. wyroki z dnia 13 grudnia 2006 r., II PK 125/06, LEX nr 950402 i z dnia 21 września 2007 r., V CSK 192/07, LEX 619680 i powołane w nich orzeczenia). W rezultacie strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi liczyć się z tym, że sąd drugiej instancji jej wniosku dowodowego nie uwzględni (por. wyrok z dnia 17 kwietnia 2002 r., IV CKN 980/00, LEX nr 53922).

Skarżąca nie wykazała również oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W ocenie skarżącej, okoliczność ta ma wpływać z rażącej obrazy art. 381 k.p.c. Tymczasem nie można mówić o kwalifikowanym naruszeniu przepisu powołanego

w podstawie kasacyjnej w stopniu powodującym oczywistą zasadność skargi, jeżeli jednocześnie skarżący formułuje na jego tle wątpliwości tak istotne, że aż wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Ponadto - wbrew twierdzeniu skarżącej - powołane wyżej poglądy Sądu Najwyższego nie dają podstaw do przyjęcia, że Sąd drugiej instancji błędnie rozumie art. 381 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.